

УДК 332.155

Н.І.ГОРДІЄНКО, канд. екон. наук

Харківська національна академія міського господарства

ОЦІНКА НАРОДНОГОСПОДАРСЬКОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ІНТЕНСИФІКАЦІЇ БУДІВНИЦТВА

Обґрунтовується актуальність і важливість застосування методів оцінки економічної ефективності інвестиційних проєктів. Аналізуються існуючі вітчизняні й закордонні методики.

Найважливішим напрямком розвитку України є розробка стратегії прискорення соціально-економічного розвитку. Найважливішою ланкою цієї стратегії є інтенсифікація суспільного виробництва на основі впровадження новітніх технологій і техніки, що забезпечує необхідні умови для рішення технічних, соціальних, екологічних і економічних задач.

Підвищення ефективності виробництва, функціонування народногосподарського комплексу України є стрижневою проблемою розвитку національної економіки. Це повною мірою відноситься до будівельного виробництва як важливої складової частини матеріального виробництва, що включає не тільки будівництво нових будинків і споруджень, але і їхній капітальний ремонт і реконструкцію. У сучасних умовах зростає значення реконструкції, технічного переозброєння і розширення діючих підприємств.

Ще не завжди забезпечений необхідний контроль над якістю і термінами будівництва, заощадливою витратою матеріальних, трудових, виробничих ресурсів і застосуванням поворотних матеріалів.

При техніко-економічних обґрунтуваннях ще слабо враховуються надійні показники ефективності, дотепер не завжди забезпечується комплексний, системний підхід. До негативних наслідків з погляду державних інтересів призводить ізольоване прогнозування показників, а також недооцінка єдиного комплексного узагальнюючого показника ефективності [1-3, 5, 7].

Невідповідність актуальності задач практичним мірам, спрямованим на підвищення ефективності виробництва, позначається на незадовільній динаміці ряду показників ефективності, нерозв'язаності важливих теоретичних проблем, конкретної діяльності по підготовці і перепідготовці кадрів усіх рівнів в області ефективності виробництва і нової техніки.

При прогнозуванні, обґрунтуванні та виборі оптимального напрямку функціонування суспільного виробництва і його частини – будівельного виробництва, вирішальне значення має орієнтація на уза-

гальнюючі комплексні показники ефективності.

Щодо сучасних задач будівництва, капітального ремонту й реконструкції будинків і споруд необхідно конкретизувати наукові і практичні проблеми з позицій народногосподарського підходу, спираючись на принципи комплексності, зв'язку теорії і практики, повного і точного обліку витрат і, нарешті, на облік соціальних і екологічних аспектів.

Аналіз практики обґрунтувань ефективності напрямків розвитку виробництва і науково-технічного прогресу показує, що порушення принципу порівнянності аналізованих варіантів може мати самі серйозні негативні наслідки.

Економічна політика держави в цілому, всі її напрямки органічно пов'язані з науково-технічною політикою, що виступає могутнім фактором суспільного прогресу. Вона торкається інтересів усього суспільства і всіх соціальних груп і саме тому є сферою політики. Існування державної і приватної власності на засоби виробництва створює необхідні умови для ефективного здійснення єдиної загальнодержавної технічної політики, підпорядкованої одній стратегічній меті.

Без широкої реконструкції технічної бази виробництва на основі новітніх відкриттів світової і вітчизняної науки не можна вирішити задачу інтенсифікації суспільного виробництва.

Таким чином, задача підвищення ефективності суспільного виробництва і, зокрема, підвищення ефективності будівництва, реконструкції і капітального ремонту будинків і споруджень тісно зв'язана з рішенням комплексу проблем. Найважливішими з них є: приведення практичних мір у повну відповідність з господарсько-політичним значенням цієї задачі; посилення підготовки і перепідготовки кадрів усіх рівнів; забезпечення планування ефективності виробництва, посилення економічної обґрунтованості заходів, обліку соціальних і екологічних аспектів; використання науково-технічного прогресу як засобу підвищення ефективності виробництва і рішення соціально-екологічних задач; удосконалювання стимулювання росту ефективності виробництва на основі узагальнюючих показників ефективності, а також теорії ефективності з послідовною реалізацією принципів народногосподарського еколого-економічного підходу.

Обґрунтування управлінського рішення про вибір пріоритетних напрямків інвестування є економічною проблемою. Для прийняття такого роду рішень необхідні спеціальні методи оцінки економічної ефективності інвестиційного проекту, у якому обґрунтовуються способи і засоби досягнення поставленої задачі.

Під інвестиційним проектом розуміється будь-який захід спрямо-

ваний на досягнення конкретних цілей і потребує використання капіталостворюючих інвестицій. Інвестиційні проекти вимагають крім технічних, технологічних, екологічних обґрунтувань визначення економічної доцільності (ефективності) їхнього створення.

На думку багатьох авторів, в умовах ринкової економіки критерієм для визначення економічної ефективності може служити прибуток або доход [3, 4]. Проте, величини прибутку не досить для остаточного судження про ефективність інвестиційного проекту, тому що критерій ефективності повинний відбивати також інтереси учасників інвестиційного проекту.

Економічна ефективність інвестиційного проекту в цілому залежить від ефективності вкладень на кожній стадії його здійснення, а його оцінка повинна проводитися за двома напрямками: з позицій народного господарства (народногосподарська ефективність) і з комерційних позицій (комерційна ефективність).

У розвинутих країнах при вирішенні завдання заміни устаткування в зв'язку з його старінням зіставлялися показники витрат на капітальний ремонт і на придбання нового обладнання. Надалі цей розрахунок був доповнений рівнем майбутніх експлуатаційних витрат по заміній і новій техніці, що дозволило врахувати деякою мірою моральний знос та ін.

У середині ХХ ст. на практиці застосовувалися неоднозначні методи і методичні підходи, що не дозволяли об'єктивно оцінити економічну доцільність капітальних вкладень. В умовах планово-розподільної системи для обґрунтування вибору варіантів рішення застосовувалися методики, що містили рекомендації по переходу на показник чистого прибутку як критерій економічної ефективності, по уведенню методу обліку фактора часу, що дозволило використовувати в розрахунках елементи економічної динаміки і ряд інших інновацій. Однак, при цьому ігнорувався вплив інфляційних процесів і ризику, можливість використання різних схем фінансування і т.п.

У розвинутих країнах Заходу застосовується чимала кількість методик розрахунків економічної ефективності інвестицій. Мабуть, найбільш розповсюдженими з них є рекомендації Організації Об'єднаних Націй по промислому розвитку (ЮНІДО) [6, 7].

Стосовно до різних складових інвестиційного процесу, до задач, що стоять перед будівництвом і галузями, тісно з ним пов'язаними, підвищення ефективності будівництва припускає послідовну орієнтацію на принципи державного, народногосподарського підходу.

Саме народногосподарський підхід є основою рішення центральної задачі – підвищення ефективності суспільного виробництва з ура-

хуванням економічних, соціальних і екологічних аспектів.

Різноманітні форми прояву народногосподарського підходу, як різноманітні і задачі, що приходиться вирішувати в реальній практиці розвитку суспільного виробництва і науково-технічного прогресу. Це повною мірою відноситься до будівництва, де порушення принципів народногосподарського підходу в багатьох випадках чреваті негативними наслідками не тільки економічного, але соціального й екологічного характеру.

Таким чином, ретельного і предметного розгляду в рамках удосконалювання теорії ефективності заслуговують три групи питань: показники, методи приведення варіантів до порівнянного виду і методи прогнозування вихідної інформації. Важливе значення має також розробка факторних моделей для аналізу і прогнозування показників ефективності, розробка ієрархічних моделей, як у галузевому, так і в територіальному аспектах.

1.Абрамов С.И. Управление инвестициями в основной капитал. – М.: Экзамен, 2002. – 544 с.

2.Десмонд Г.М., Келли Р.Э. Руководство по оценке бизнеса: Пер. с англ. – М.: Российское общество оценщиков. Академия оценки, 1996. – 267 с.

3.Риммер М.И., Касатов А.Д. Планирование инвестиций. – М.: Высшее образование и наука, 2000. – 472 с.

4.Риммер М.И., Кудряшов В.В. Техничко-экономическое обоснование инвестиционного проекта. – Самара: Самар. гос. экон. акад., 1998. – 386 с.

5.Денисенко М.П. Основи інвестиційної діяльності. – К.: Алерта, 2003. –338 с.

6.Пособие по подготовке промышленных технико-экономических исследований. – М.: ЮНИДО, 1989. – 518 с.

7.Берепс В., Хавранек П. Руководство по подготовке промышленных технико-экономических исследований. – М.: Интерэкспорт, 1995. – 433 с.

Отримано 06.12.2005

УДК 69.059.4 : 658.336

А.Л.ШУТЕНКО

Харьковская национальная академия городского хозяйства

СТРАТЕГИЯ ФОРМИРОВАНИЯ МЕХАНИЗМА РАЗРАБОТКИ И РЕАЛИЗАЦИИ СТРАТЕГИЧЕСКОГО УПРАВЛЕНИЯ ПРЕДПРИЯТИЕМ НА ОСНОВЕ ИННОВАЦИОННОГО ПОДХОДА

Рассматриваются особенности формирования сложных кибернетических систем стратегического управления потенциалом на предприятии с учетом инновационного подхода.

Актуальность данной работы обусловлена тем, что выработка стратегии с учетом усиления роли инноваций в организационно-управленческой деятельности предприятий является одним из основ-